

Ce mai vorū Clușienii dela noi?

Brașovū, 23 Ianuasīu 1885.

Spuneți-ne, pentru Dumnezeu, ce se facemū ca sē mai îmblândimū ura Maghiarilorū Clușienī? Cum sē ne mai purtāmū și ce sē mai începemū, ca sē se mai potolēscā furia și sē se așede veninulū acestorū nedumeriți?

Orī dōrā de douēzeci de ani, de cānd mergū ei la cōda colōnei puternicilorū țilei din Țera ungurescā, nu le-amū făcutū destule pe voiā?

N'amū rēmasū „liniștiți“ la 1865, cānd ei au plāmăditū și au sevērșitū primulū atentatū în contra existenței neamului nostru în Transilvania? N'amū îngăduitū noi atunci ca sē jucāmū rolulū de privitorī muți față cu uneltirile lorū fusiunistice, luāndū afarā declarațiunile, ce le făcurāmū prin județe, cari însă n'ajunserā nicī la cunoștința Tronului nicī la aceea a monarhiei și a străinătății, precum și votulū separatū ce l'au datū în dieta feudală din Clușiu căți-va deputați, cari s'au strecuratū orī au fostū strecurați în aceea dietā fără consēmțemētulū națiunei nōstre?

N'amū statū „liniștiți“ și mai târziu cānd ni s'a spusū totū din partea intriganților lorū, că voia prea înaltā a Majestății Sale este, ca sē le ajutāmū sē dārime autonomia țerii?

Nu le-amū lāsātū după aceea încetulū cu încetulū totū terēmūlū în județe, ba până și în comune, luptāndu-ne totū ca raculū, în retragere, și mângāindu-ne mereu cu protestele nōstre, ce nu le aușise nimenea, și cu aceea, că Tronulū ne va ajutā, Tronulū, care nu sciea și nu scie nimicū de suferințele și de plāngerile nōstre?

Nu facemū ore noi totū numai pe voia neîmpăcaților din Clușiu, cānd suferimū țilnicū loviri peste loviri, fără a țice nicī cārēū, cānd ni se impune limba maghiarā în contra legilorū existente, ni se dau hārtii și răspunsuri unguresci în contra legilorū existente, sē cere sē mărturisimū chiar unguresce în contra legilorū existente, fără ca se protestāmū cum se cuvine, cu armele legale, ce ne stau la dispozițiā, ca sē rēsune țera și lumea de plāngerile nōstre?

Nu împlinimū noi dorința lorū, cānd și în bisericā începemū a adoptā acēta metodā de a suferi cu resignare mutā călcarea veditā a drepturilor nōstre, cānd capii noștri bisericesei tacū și înghitū gāluscile fierbinți, ce li le prezentēzā d. Trefort, și cānd fiii bisericei privescū în apatiā la acēta, ca la o comedīā nevătēmātore?

Amū crede că Clușienii potū fi mulțumiți cu rezultatele dobēndite în luptā cu noi, căci pe cānd buletinele nōstre înșirā mereu la morți și răniți, combatanții din tabēra lorū dau totū în carne viuā, fără ca sē suferē decātū micī contusiuni.

Și nicī nu pōte fi altfelū, cānd adversarii noștri, susținuți de stāpānire, înaintēzā în șiruri compacte, necruțāndū nimicū ce le stā în cale, ér noi proclamāmū solidaritatea naționalā, însă înaitāmū numai „treptatū“ unulū câte unulū, de capulū sēu, uitāndu-ne cu sfīelā aci în drēpta aci în stānga și întrebāndu-ne la fiecare pasū că ce va țice la asta teribilulū Tisza, orī neprețitulū sēu colegū Trefort, orī fișpanulū, orī „māria sa“ solgābirēulū, orī notariulū cu mustāțile rēsucite? Par'că ei arū fi țera și legea și par'că nu arū fi numai nisce servitori ai țerei și nisce

pāzitori — durere, destulū de rēi — ai legilorū?

Dar gluma la o parte, sē ne spunā fanaticii din Clușiu că, după ce le-au succēsū împreună cu frații lorū de pe puste Ungariei a ne trānti la pāmētū și a ne legā fedeleșū, ce mai vrēu ei acum dela noi? Nu le ajunge cu atātā?

De ce atātā turburare pe ei, cānd unulū sēu altulū dintre bărbații noștri politici și de literēse la luminā cu cāte unū statū sēu propunere de a se înființa vre-o reuniune economicā sēu literarā între Romāni?

Ce vē mai potū strica astfelū de reuniuni, după ce ați isgonitū limba romānā de pretutindenea, așa că nu i-a mai rēmasū altū terēmū de desvoltare, decātū biserica și școlele nōstre confesionale, cari încă suntū într'unū mare gradū amenințate?

Vē temeți de reuniunea beletristicā romānā ce a proiectat'ō Dr. Silași din Clușiu? Dar ce vē mai pōte ea stricā, după ce ați cassatū și catedra de limba romānā dela universitatea din Clușiu?

Ar fi timpulū, ca se ne înțelegemū odatā cu Clușienii asupra unui punctū capitalū: dacā ei nu suntū mulțamiți nicī cu ce au dobēnditū până acum; dacā nu le este de ajunsū, că le-au succēsū de a ne aduce érāși la starea de pariā dinainte de 1848; dacā nu s'au sāturatū nicī cu posturile ce le-au ocupatū, ei exclusivū, în tōtā țera, nicī cu procesele grase ce le-au cāștigatū de unū lungū șirū de ani încōce în paguba poporului romānū; dacā nu se mulțamescū cu tōte acestea, ci voiescū se le dāmū și sufletulū din noi, sē nu mai vorbimū, sē nu mai scriemū și cetimū, sē nu mai gāndimū romānesce, sē nu mai avemū bisericā, școle și reuniuni romānesce: atunci sē stāruiascā ca sē se casseze constituția și legile unguresci cu desēvērșire, sē se proclame republica ungurescā cu dictatura d-lui Tisza și sē se așede în tōte unghiurile țerii ghilotine și furci, ca pe timpulū domniei de grōzā a lui Robespierre în Francia, ca sē curețe odatā nēmūlū romānescū de pe fața pāmētului.

Pânăce însă nu se va 'ntēmpla acēta, sē ne permitā „teribili“ din Clușiu sē dorimū — noi cei ce suntemū chiāmāți a luptā pentru drepturile poporului romānū — ca sē nu li se mai facā dumnealorū pe voiā; sē ne permitā a stārui ca Romānii noștri sē se gāndescā mai multū la binele și la viitorulū poporului romānū și sē nu le mai pese decā prin acēta vorū încomodā pe unū sēu alții dintre cei ce au luatū în arendā puterea și viața publicā!

Tisza și Mēsurile escepționale.

Din Pesta se scrie cătrā „N. freie Presse“ următoarele cu data de 31 Ianuarīu:

„Ministru-președinte ungurescū se aflā în timpulū de față în Viena și prezența sa acolo se aduce în legăturā — fie cu dreptū cuvētū sēu nu — în prima liniā cu cunoscutele proiecte (în contra anarhiștilorū — Red.) depuse de guvernulū austriacū în Reichsrath. În cercurile informate trece ca lucru făcutū, că guvernulū ungurescū în casū de trebuință nu va obiecā nimicū în contra creării unei legi asupra pregătirei și întrebunțārei materiilorū esplosibile pentru țerile corōnei sf. Stefanū, dar nu se gāndesce cātūși de puținū la stabilirea de stări escepționale după modelulū proiectului austriacū. Chiar mēsurile escepționale, anunțate deja de ministru-preșe-

dinte în Oradea-mare în contra propagandei naționale nemaghiare și antisemite, n'au fostū activate, ba în timpulū din urmă nu s'a mai aușitū nimicū despre ele, așa că cāștigā din ce în ce terenū părerea, că aceste mēsuri escepționale au constatū numai din anunțare. Cānd d. Tisza se ocupa încă cu acestū planū, l'a făcutū cunoscutū numai unui micū grupū alū credincioșilorū sēi. Afară de suspendarea tribunalelorū cu jurați în tōte casurile de vătēmare a onōrei în oficiu, era vorba atuncī de confiscarea unorū foi de cătrā autoritățile politice, fără o funcțiune judecătōrescā premergētore sēu o confirmare ulterioară a tribunalului, și mai cu sēmā pentru a se opri rēspāndirea discursurilorū ațitātore parlamentare prin țiare. În privința esecutării mēsurilorū amintite în urmă nicī atuncī, în acestū fidelū cercū, nu s'a pututū ajunge la o înțelegere, și fiindcă fără acēstā dispozițiune celelalte rēmānū ilusorie, cățū totū proiectulū și astfelū cautā sē se ajute cu legile existente. Resultatulū aratā, că acēsta a fostū o hotārire înțeleptā, căci chiar în camera deputațilorū devinū espectoratiunile cele mai sanguinice totū mai rari, fiindcă rēmānū fără efectū.“

Correspondentulū lui „N. freie Presse“ trebuia sē comunice și aceea, că d. Tisza ar fi vrutū cu tōtā inima sē ia mēsuri escepționale în contra Nemaghiarilorū, dar că n'avea cum sē-și motiveze luarea acestorū mēsuri.

Eспедиțiunea italianā la Marea roșīā.

Se pare că lucrurile se incurcā între puteri. Diarele germane prevēdū ca acēsta va fi rezultatulū expedițiunei Italiei în Marea roșīā. Până acum totū se credea, că nu s'a făcutū nicī o invoialā între Anglia și Italia, dēr scirea că trupele italiene pōte au și desbarcatū în Massuah, a produsū mare neliniște. După cum spune o telegramā din Varna cătrā „Daily News“, Pōrta a adresatū puterilorū o circularā, în care protestēzā în contra oricārei ocupāri a unui portū la Marea roșīā, mai cu sēmā că expedițiunea Italiei, care deja a ocupatū Beilulū, se va întinde dela Assab până la Suachim.

Diarele germane au începutū deja campania în contra ocupārii portului Massanah, care e cheia comerțului Abisiniei și Sudanului osticū, și suntū curioase sē cunōscā pretextulū sub care Italia vrea sē ocupe acestū portū. Faptū rēmāne, că Anglia va sprijini pe Italia și pōte va esercita chiar presiune asupra Chedivului, ca garnisōna egiptēnā sē părăsēcā Massuahulū.

Cele dintēiu incurcături vorū nasce de aci cu Pōrta, pentrucă întregū Sudanulū este teritoriu turcescū. și e curiosū de totū ca Pōrta sē-și primescā unū portū, care e proprietatea sa, Suachimulū, din mānile Englesilorū, în schimbulū ocupārii Massuahului.

„Kreuztg.“ observā, că nu pōte înțelege cum Italia tractēzā cu atātā ușurință drepturile Turciei; nu întārdiā în același timpū a-și esprima numitulū diārū îngrijirea, că procederea Italiei pōte ascunde în ea germenele unorū seriose incurcături. Pentru tōte acestea e învinovățitā mai multū Anglia.

Din dieta Ungariei.

În ședința dela 31 Ianuarīu s'a luatū în desbatere bugetulū ministerului honveșilorū.

Raportorulū Stetan Rakovssky, după o scurtā motivare a diferitelorū titluri din bugetū, îl recomandā spre primire.

Iulius Gulacsy recunōsce, că escelenta ținutā a trupelorū honveșesci în timpulū manevrelorū a atrasū chiar și admirațiunea streinătății, dar e necesarā cu tōte acestea o deplinā întregire a organizațiunei honveșilorū. În prima liniā honveșimea trebue făcutā independentā de influința vienesā, ca sē se pōtā aduce la îndeplinire armata ungarā de sine stātātore, ce e atātū de multū doritā. Armata comunā, deși Ungaria dā unū contingentū de mai multū ca o treime, este o instituțiune curatū austriacā. Fortificațiile cele costisitoare din Galiția sunt superflue și ar fi mai bine sē se fortifice Carpații, deōrece unū atacū rusū din acea parte e de așteptatū. Honveșimea ar trebui provēdūtā cu artileriā, cu trupe tehnice și de trenū. Bugetulū nulū primesce.

Emerich I vanka țice, că a sosită timpul d'a asigura pentru mult timp existența națională, desvoltându puterea armată astfel, ca Ungaria să fi în stare a respinge orice atac cu totă fura puterii poporului. Nicl un popor, nicl o naționalitate n'are mai mare lipsă de acēta ca Ungurul, și anume din douē motive: Dacă poporele vesteuropene, dacă Rușii suferū o pierdere încă odată așa de mare, dacă învingătorul impune învinsului cea mai grea sarcină, existența de stat s'eu națională a acestor poporē nu vine pe tapetū. Celū mai pustiitor rēboiu, celū pōrtă poporēle vestice ale Europei unūl contra altuia, schimbarea cea mai rāpede a evenimentelor rēboiului nu periclitēză creațiunile spirituale și naționale ale acestor poporē; comorile sciinții și artei, construcțiunile pompōse acolo nu se prāpādescū. Alt-felū e la noi! Cu focū și sabiā aci s'a pustiit totū, copii s'au rāpitū, restulū populațiunii a fostū omoritū par- tea cea mai mare. Chiar ultimulū deceniu a datū doveđi de grozavele forme ale acestui soiū de rēboiu în vecinātatea nōstrā nemijlocitā.

„O pasiune orbā apelēzā încā și aci în Clușia la Horia și Cloșca, în Agramā stolulū de lăcuste din 1848, în Praga politicii desbatū sprijinirea Hurbanistilor, firurī rusescl se torcā și chiar în Sibiu pare că s'a uitatū cu ce cruțare procede victoriosulū Ungurū, chiar acolo unde ar fi ceva de țaiatū josū de pe rābojū. Trebuie sē stāmū gata a apēra civilizațiunea nōstrā unicā în felulū ei. Nu ne putemū mulțāmī în monarhiā cu rolulū de argatū, ci sē luāmū loculū de anteluptatorū, cum se cuvīne unui nēmū rēboinicū. Sē nu intārdiāmū a folosi timpulū de pace, cāci de vēcuri n'a fostū pentru Ungurū o mai favorabilā constelațiune, ca cea de aci. Ungurulū a cuceritū acēstā patriā cu puterea armelorū și ișl va păstra rolulū de conducătorū. Primesce bugetulū.

Blasius Orban se plānge că Ungurulū e rēu tractatū în armata comunā. Elū ișl aduce aminte că în Clușū voluntarii ungurī au fostū numiți »cāni ungurescl.« Oficerii ungurī din armata comunā ișl uitā și-șl renēgā naționalitatea.

Ministrulū honveđilorū br. Geza Fejervāry rēspunde la tōte observāriile făcute asupra bugetului, care se votēzā.

Grandomania ungerescă.

»L'Indépendance roumaine,« rēspundēndū țiarului ungerescū »Gazette de Hongrie,« ișl ride de grandomania ungerescā și de laudele ce numita gazetā aduce descendențilorū lui Atila. Le aratā că deși altā datā au luptatū contra Turcilorū, mai anii trecuți — când cu rēboiulū raso-turcū — se dedeau de frați ai Turcilorū. Intre altele mai țice, că presența Ungurilorū în mijloculū nostru este cea mai bunā dovadā, că ei n'au mântuitū Europa de invasiunea barbarilorū. Le face cunoscutū că cei mai mari omeni ai lorū, Ioanū Hnniadi și Mathias Corvinū n'au fostū Ungurī, ci Romāni, și de rasā latinā. Constatā multā sterilitate în rasa maghiarā atāt în trecutū câtū și în present, deōrece acestei rase ii lipsește calitățile, cari arū putē-o face capabilā sē se ridice la nivelulū civilizațiunii europene. Pentru aceste motive »L'Indépendance Roumaine« considerā pe Ungurī totū atātū de inapoiāți ca și Turcii și orī ce altū poporū asiaticū. Vorbindū despre tendințele Ungurilorū de a maghiarisā pe celelalte poporē de sub corōna sfāntului Stefanū, numitulū țiarū recomandā pentru astēmpārarea grozavei grandomanii ungerescē, pentru fiecare suferindū de acēstā bōlā, o cămașā de forță.

SCIRILE ȚILEI.

În urma dorinței exprimate de toți Romānii, consistoriulū metropolitanū, pentru a liniși opiniunea publicā, a espediatū la guvernū o reprezentațiune prin care cere ca sē se redea fondulū de pensiune alū invēțătorilorū de confesiunea gr. or. în administrația archidiecesei. Trimiterea acestei reprezentațiunii a fostū decisā cu multū mai înainte. Aflāmū totdeodatā, că consistoriulū este preocupatū forțe multū și pentru a mijloci la guvernū, ca dreptulū pentru esaminarea profesorilorū dela scōlele medii celū puținū pentru anulū 1865 sē se redea autorității confesionale gr. orientale.

»Bud. Corr.« comunicā, că unū membru alū stāngei extreme va interpelā în dieta ungarā pe ministrulū președinte în cesțiunea tractārilorū ce se țice că au începutū între Austria și Rusia pentru încheierea unui tractatū de estradare.

Societatea filarmonicā din Brașovū face cunoscutū, că bilete pentru concertulū comitelui Geza Zichy se aflā de erī depuse în librăria d-lui Heinrich Zeidner din Tergulū grāului și cei ce au prenumeratū locuri le potū luā de acolo.

Conferința invēțătorescā din Borgo-Prundū a invēțătorilorū din districtulū gr. or. alū Bistriței s'a ținutū în țilele de 15 și 16 Ian. st. n. sub preșidiulū părintelului protopresbiterū Simeonū Monda. Dintre invēțătorī numai 5 inși lipsirā, dar dintre preoți nicl unulū nu se înfățoșā, nicl chiar preotulū localū. Intēiu se alese biuroulū și comitetulū și se votā proiectulū de statute; se alese apoi o comisiune, care luāndū de basā materialulū și manualele ce se propunū acum în scōlele elementare sē elaboreze pānā la adunarea proximā unū planū de invēțămentū, în sferisitū se hotārī inființarea unui stipendiu pentru susținerea unui pedagogū în institutulū Andreianū din Sibiu. Urmārā apoi prelegerile practice, ținute de cei amintiți deja în Nr. 53 alū fōiei nōstre. Viitōrea adunare generalā se va ține la Borgo-Prundū în 14/26 Maiu, adecā a treia ți de Rusali. Dupā conferința invēțătorī se întrunirā la unū banchetū.

Reuniunea romānā de cāntārī din Sibiu și-a ținutū alaltēri adunarea generalā. Pentru anulū 1885 s'au alesū Președinte: Dr. Aurelū Brote, directorulū bancei »Transilvania.« Diriginte: George Dima, profesorū seminarialū. Secretariu: Dr. Ioanū Crișanū, prof. seminarialū. Cassariu: Corneliu Aiser, oficialū de bancā. Archivariu: Mateiu Voileanu, redactorū. Economū: Petru Roșca, clericū. Membrii în comitetū: Dr. D. P. Barcianū, profesorū seminarialū, Eugen Brote, așesorū consistorialū și Petru Ciora, așesorū consistorialū.

»Sieb. Deutsch. Tgbl.« aflā din isvorū sigurū, că pādurarulū Josef Schuster s'a numitū taxatorū pādurarū în Brașovū.

Dupā proiectulū de lege asupra bugetului statului pe anulū 1885, cheltuelile ordinare ale țerilorū corōnei ungerescē pe anulū 1885 suntū 308.733,996 fl.; cheltuelile transitorii 2.000,577 fl.; investițiunile 22.020,876 fl.; cheltuelile comune estraordinare 4.184,815 fl.

Afacerea lui »Függetlenség,« fōia deputatului Verhovay, acusatū pentru sustragere de bani adunați spre ajutorarea Ceangāilorū imigrați, se va tracta în 26 Februaru n. înainte tribunalului din Pesta.

Adunarea generalā a comitetului municipalū din Tergulū Murēșului a votatū la 21 Ianuaru n. suma de 200,000 fl. pentru construirea unei casarme.

Scirea datā de »Czas,« că Austria e în tractare cu Rusia pentru încheierea unui tractatū de estradare, e desmīnțitā de »Pol. Corr.« pe basa informațiunilorū autentice.

Duminecā în 20 Ianuaru s'a celebratū la Florica cāsătoria religiōsā a d-rei Sabina Brătianu, fica primului ministru alū Romāniei, cu d. Dr. C. C. Cantacuzino.

Cetimū în »Romānulū:« Suntemū în pozițiune a afirmā, că guvernulū nostru stāruiesce necontentitū pentru deschiderea granițelorū comerțului nostru de vite; acēstā stāruințā se razimā pe faptulū, că epizootia și orī-ce felū de bōle de vite tinde a dispere pe ți ce merge din țērā.

D. P. Mavrogheni, ministrulū plenipotențiarū alū Romāniei la Constantinopolū, s'a transferatū în aceeași calitate la Viena.

În Galați s'a inființatū unū ateneu, în care se vorū ține conferințe literare. De asemenea se va inființā unū ateneu și în Iași.

În Camera romānā se aflā depusū unū proiectū de lege pentru inființarea unei case de pensiuni de retragere pentru funcționarii statului. Acēstā casā va gerā și fructificā pe sēma fie-cārui slujbașū fondurile depuse ca reținere din salariu. Funcționarii civili la 60 de anī și militari la 50 au dreptulū sē cerā înscrierea lorū la pensia de retragere, orī care ar fi timpulū ce au servitū.

Societatea macedonenā din Bucuresci »Lumina« pentru cultura Romānilorū din peninsula Balcanicā va avea Duminecā 27 Ianuaru o întrunire în palatulū Universității. La ordinea țilei este: O dare de sēmā despre starea culturii Romānilorū din Turcia.

Citimū în »Ecoulū Bacăului:« Cu o deosebitā plăcere anunțāmū cetitorilorū noștri că o societate romānā de concurențā, este pe cale a se inființa. Subscrierile pentru adunarea capitalului trebuitorū au și începutū, și sperāmū că în curēndū, unū scaunū de cāsāpia romānescū, va fi deschisū, și cetāțenii, mai alesū cei sēraci vorū putea și ei sē mănānce carne de calitate bunā și cu prețuri câtū se va putea de eftine. Dupā câtū scimū, societatea ișl propune a incredințā, fără nicl o pretențā de profitū, capitalulū ce se va aduna, orī-cārui Romānū, care va veni și va garanta că sē însărcinēzā, a pune în

consumațiune publicā, cu prețurile cele mai moderate, carne de calitate bunā și țaiatā în condițiunile cerute de igienā. În schimbū, membrii societāții se lēgā moralmente a sprijini întreprinderea, cumpērāndū carne numai dela scaunulū societāții. Scopulū ce acēstā societate urmărește, fiindū dintre cele mai nobile, noi credemū că toți bunii Romāni se vorū întrece în a se încrie ca societari și a lucrā pentru desrobirea celui mai principalū articulū de hranā, din mānile strēinilorū.

Făgărășū, 15 Ianuaru 1885 st. n.

Onorate d-le Redactorū! Vē rugāmū a dā locū în prețuitulū țiarū ce redigiați următoriei

DECLARAȚIUNI:

Subscriși declarāmū sērbătoresce, precumcă cele cuprinse în Nr. 239 ex 1884 a »Gazetei Transilvaniei« în corespondența subsemnatā de »Unū fāgărășanū« sunt purulū adevērū. — Totodatā, deōrece nu scimū cine este corespondentulū sub numele »Unū fāgărășanū,« ilū rugāmū ca pe acēstā cale sē primescā sincerile nōstre mulțāmiri pentru iubirea sa de adevērū.

În fine declarāmū tōte cele publicate, cu privire la afacerile nōstre bisericescē, în Nro. 146 ex 1884 a »Telegrafului Românū« în corespondența subsemnatā de »Motti« de neadevērate și scorniturī malițiose. —

La însărcinarea a 80 de parochieni gr. or. din Făgărășū.

**Nicolau Toma.
Ionū Ciuru.
Aritonū Ciuru.**

**Neculae Etveștu.
Constantinū Ge. Popū.
Ionū Mindrianū.**

Din parlamentulū romānū.

(Camera)

Sedința dela 19 Ianuaru. — D. Coza dini anunțā o interpelare d-lui ministru instrucțiunii, în privința grevei studențilorū dela facultatea de medicinā. D. raportorū Chivu dā citire proiectului de lege privitorū la încurajarea țesăturilorū de inū și cănepā și a sacilorū de iută. D. Lupulescu, susține proiectulū, arātāndū avantajile, ce aduce punerea în practicā a acestui proiectū precum și desavantajile ce are țera cu importulū materiilorū din strēinătate; d-sa conchide rugāndū Camera a adopta proiectulū, însă sē se escludā iuta, fiind o materiā rea, afarā de asta o materiā strēinā, și importulū materiilorū strēine nu trebuie încourageatū. D. N. Catargiu susține asemenea proiectulū, propiundū unū amendamentū la art. II, ca sē se dea o primā de încurajare pentru cultura cănepei, rēmāind ca acēstā primā sē fie discutată. D. I. Marghiloman vorbește pentru proiectū, combātēndū însă întrebuiințarea iutei, arātēndū că prin acēsta se omōrā produțiunea cănepei. D. Voinovū țice că trebuie a se lua mēsuri, ca iuta se aibā intrare scumpā în țērā, și spre a împedeca concurența strēinā în acēstā materiā, trebuie sē se punā prime pentru cultura cănepei, ca astfel sē atragā pe mīncitorulū din țērā sē-o cultive. D. raportorū Chivu susține proiectulū în totalū. Conchide, rugāndū Camera sē se gândescā la avantajile ce le presintā iuta. D. ministru alū domeniilorū rōgā Camera sē se gândescā la avantajile ce are sē aducā țerei acēstā nouā industriā; dacā însă Camera ar crede că acēstū proiectū pōte sē fie desavantajiosū țerei, o rōgā sē'lū respingā. Cāci nu d-lui vrea sē aducā vr'unū proiectū care sē fie în desavantajulū țerei. Vorbește contra amendamentului propusū de d-lū Catargiu, arātā desavantajulū pentru țērā, în punerea unei prime pe culturā, pentru că toți sciū că asemenea prime obligā țera sē facā imprumuturi, sē recurgā la nouē imposite; d-sa conchide rugāndū Camera sē nu admitā prime, cāci aceste prime în locū de a încurajā, vorū descurajā pe lucrători. Anunțā că în cnrēndū va avea onōrea sē presente Camerei unū proiectū de lege pentru unū creditū de 1 milionū, cu care sē cumpere sēmīnți din strēinătate, spre a le întrebuiința în țērā. D. Costinescu susține proiectulū în totalū, arātāndū desavantajile neîntrebuiințării sacilorū de iută, conchide rugāndū Camera a împreună cu d-sa sē roge pe d. ministru alū domeniilorū sē întrevie pe lângā direcțiunea dumurilorū de ferū ca sē dea mijloculū de a se transporta cerealele cu vagōnele deschise, rōgā Camera a nu condamna intrarea iutei ca materiā brutā în țērā, lāsānd'o a se rafinā și așa sē va putea mai lesne sē concureze pe cea din strēinătate. D. Carpū vorbește în același sensū ca d. Costinescu. Se cere închiderea discuțiunii care se primesce.

Sedința dela 21 Ianuaru. — D. ministru de finanțe depune nnū proiectū de lege, prin care cere unū creditū extra-ordinarū pentru plata diurnelorū d-lorū deputați. D. ministru alū domeniilorū citește proiectulū de lege prin care se autorisēzā ministerulū domeniilorū pentru cumpārarea de sēmīnțe din strēinătate spre a se împārți cultivatorilorū agricoli. D. V. Iepurescu cere dosarulū afacerii canalului Sf. Gheorghe din Giurgiu. Se votēzā apoi proiectulū de lege prin care Statulū renunțā la taxa de 50 bani asupra tutunurilorū indigene din recolta 1867—1872 și acela pentru adăugirea unui articulū în legea care regulēzā averea imobiliarā în Dobrogea, precum și unū creditū de 4,000 lei pentru ajutorarea elevilorū sēraci aflați la studiu în strēinătate. În fine se votēzā proiectulū de lege prin care se autorisā casa de depunerī și consemnăționū de a converti, dupā cerere, împrumuturile cu procente maximum de 6% pe carī le-au contractatū consiliile județene și comunale.

(Senatul.)

Sedința dela 19 Ianuariu :

Se proclamă de senatorul alu colegiului II de Putna d-nu Cons. A. Cotescu. D. președinte consultă Senatul dacã voesce a discuta proiectul pentru competiția instanțelor judecătoriale de ocóle în autentificarea semnăturilor private. Senatul adoptă. Legea se votează.

Sedința dela 21 Ianuariu. — S'au votat mai multe indigenate și s'a validat alegerea efectuată la colegiul I de Oltu în persoana d-lui C. H. Guva.

Diletanții literaturii și științei în țera românească ; bibliotecile zugrăvite în vremea lui Caragea.

Atragemă totdeuna cu multă plăcere luarea aminte a publicului iubitor de literatură, asupra lucrărilor cari denotă o muncă conștiințoasă, și cu atât mai laudabilă cu cât autorii lor nu s'au lăsat de meseria. Imi pare că nu e tocmai puțin lucru la noi, în România, a iubi literatura pentru ea însăși, a o cultiva fără încetare și, din când în când, a ne încerca și noi, din cunoștințele adunate d'aiurea și găsite prin noi înșine, să alcătuim ceva nou.

Astfel de meritoși diletanți în ale frumoseilor literare românești și străine s'au găsit totdeuna în țările române, și dela finele secolului XVII până în zilele de față, șirul lor e neîntrerupt. Lor, mai mult decât învățătorilor de meseria cari p'atunci, erau foarte puțin Români, lor, și d'iceo, se datoroesc bibliotecile și colecțiunile de tabeluri și lucruri artistice, cari se mai află și astăzi prin Moldova mai mult decât prin țera Românească.

Adeseori călătorii străini, cutreerându în secolul trecut țările române, dau pe acolo pe unde nici nu s'ar fi gândit, peste colecțiuni de tabeluri, peste cărți și chiar peste instrumente de fizică aduse din străinătate de boierul iubitor de știință, de arte și literatură. La țera adică, la moșia, departe de intrigele primejdiioase ale curților fanariote în care cei mai mulți din înalții demnitari ai Beilor erau, după țisa unui trimis franceș contemporan, nisce „canailles”, boierul își petrecea uritul cultivându-moșia și fiind mereu în comerț cu geniele cele mari ale timpurilor sale. Repet: lucrul acesta se petrecea mai mult prin Moldova decât prin țera Românească, pentru că dincolo de Milcov viața de „Curte” nu era privită ca dincoco de Milcov ca viața cea mai frumoasă și cea mai împodobită cu multe și felurite onoruri. La noi, în țera Românească, boierul nu se credea boier decât nu se ducea aproape în toate zilele la Curtea domnească suptă cuvânt să dea bună dimineața Grecului Vodă, pe care, de altminterii, nu-l vedea cu lunile. Acesta însă nu-l opra d'a face act de slugarnică presintă, pentru a-și merita numele de mulțirvinit de „boier de curte.” În Moldova, mulți din bătrânii boier pământeni se retrăgeau de bună voie la țera, se esilau și nu mai apăreau pe la Iași de cât foarte rar, atunci când aveau procese se erau chemați de la Curte pentru afaceri anume.

Totuși, și în Moldova și în țera Românească diletanții literaturii și științei nu lipsiră nici odată; când mai mulți când mai puțin, unii învâștură literatura națională cu deosebite traducțiuni și cu lucrări originale prețioase din punctul de vedere al limbii, alți conservă tradițiunea deja bătrână a literelor și științelor trebuiesc iubite chiar și în țările românești.

Tradițiunea, combinându-se cu moda, fuse odată, la începutul acestui secol, în țera Românească atât de puternică în cât de multe nascere la o invențiune, pe care nu știu decât o mai găsim la vr'unu popor — afară de Venetian și de locuitorii micelor republice italiene din splendida epocă a Renascerii. Acestă invențiune care strălucia în casele multor feciori de boieri era aceia a „Bibliotecelor zugrăvite.”

Erai feciorul unui boier de curte; erai bogat, frumos și leneș; nu te simțeai nici cât negru sub unghie pornit spre citire și muncă științifică ori literară; decât te osteneai cu gândirea, era numai și numai un fel de petrecere spre mulțămirea poftelor tele; bătă de parfumurile cari ardau în toate odăile casei tale, îmbătă de laudele și servilismul celor cari te încongiurau, nerăvniți și oboșiti de toate rafinările voluptăților bizantine, moșit de prânșurile cari nu se mai sfârșiau și adormit în chefură adevărată turcescă, — nici vorbă că nu-ți remănea timp și putere pentru a mai citi și cugeta asupra celor citite. În seriile când te culcai de vreme, îți plăcea mai bine să auzi pe vr'unu grec istorisându-ți romanul tragicu său comicu al cutărui fecior de boier, care răpise pe cutare fetă de negustor, sau fuga cutărei fete de boier mare cu un falnicu Apolon surugiu din Persiceni.

Auzise-și însă din povestile părinților și veduse-și pela unii din prietini tii, că sunt omeni cărora le vine și le place să citească, că e bine să mai arunce ténérul din când în când ochii pe carte, că e chiar la modă să daci că nu s'a găsit june, căruia se-i placă citirea mai

mult decât țe; și de aceea pentru a fi la modă, și, după sfaturile grecului confident, deștept și factotum, chemase-și un zugrav și-i porunciuse să zugrăvescă pe zidul unei din odăile casei tale o bibliotecă, în care numele și operele autorilor vechi și celor moderni să strălucască ca aurul bitut de razele soarelui. Acestă bibliotecă zugrăvită, acești Platon și Voltaire, De officiis alu lui Cicerone și „De officiis” alu lui Nicolae Mavrocordat, Oglinda nu știu căroru Grații și alte scrieri, unele serioase altele de nimic, se uitau țintă la vizitatori și le țiceau: constatați că stăpănul acestei odăi, adoră literatura și știința; probă suntem noi.

Acestă era invențiunea a cărei modă era răspândită foarte în timpul lui Caragea; astfel erau bibliotecile zugrăvite ale feciorilor de boieri, menite să întrețină neîntrerupt șirul iubitorilor de știință și de literatură în țera românească, șirul conservatorilor focului sacru alu Minervei — Sacré, oui! ar fi esclamat Voltaire, car personne n'y touche: — Și întredeser, într'o bibliotecă zugrăvită, cum te-ai fi atins de un Musiu de Valter zugrăvită! —

Glon.

SCRIRI TELEGRAFICE.

(Serv. part. alu „Gaz. Trans.”)

Viena, 4 Februaru. — În comisiunea bugetară a camerei deputaților, Neuwirth propuse la capitulul „monede” o rezoluțiune d'a se întrodice o unitate de monedă mai mică ca florinul și d'a se începe tractările în această privință cu Ungaria deodată cu reînnoirea convențiunii comerciale. Ministrul de finanțe s'a declarat înțelesu cu acesta. Rezoluțiunea lui Neuwirth a fost primită de comisiune.

Pesta, 4 Februaru. — Primarul Timișorei Török a fost distinsu dându-i-se titlul de consiliar regescu. Publicarea se va face în zilele acesteia în foia oficială. Precum se vorbește în curendă va fi numit căpitanu suprem alu Budapestei

Viena, 4 Februaru. — Eri s'a ținut adunarea generală a băncii austro-ungare. După raportul consiliului general venitulu totalu e de 49,000 fl., mai micu ca în anul trecut. Dividendulu anualu e de 42 fl. 30 cr. Părțile cuvenite fiecărei administrațiuni ale celor două state sunt 45,015 fl.

DIVERSE.

O „damă onorabilă.” — Biuroulu de siguranță alu direcțiunii poliției din Viena a arestat la 28 Ianuaru pe „onorabilă” Anna Papp născută Janosy și a dat-o pe mâna tribunalulu. Numita „damă” de origine din Detar în Ungaria, de 40 de ani, veduva a unui funcționar ungar, fusese în urmă guvernanta în Bucuresci. De curendă se întâlnea în Viena cu o tutungeresă Elena Alexandrescu și închiria sub falsul nume Aurelia Bauer o cameră în Löwengasse Nr. 18. Pe Elena Alexandrescu, căreia li promise că va găsi un bun post, o aduse Anna Papp prin înșelăciune din Bucuresci la Viena și o anunță la poliția sub numele Elena Bauer. Șarlatana Papp sustrase fetei banii ce-i avea în sumă de 162 fr. și după ce banii i-a cheltuit, căută să-o împingă pe calea păcatulu. Fata nevoind să cață în cursă și de mânia fiind-că nu s'a așteptat la atata resistință, numita vedava o maltratată cumplită, așa că Elena Alexandrescu zăcu în pat 14 zile. După ce se facu sănătoasă, făcu arătare penală în contra Anei Papp, care fu arestată. Se pare că acesta, care și deea și numele falsu de Aurelia Popp, e o înșelătoare periculoasă. Poliția s'a vedu deci silia a cerceta trecutul acestei „onorabile dame.”

Căsătorii. — Duminea în 27 Ianuaru, orele 11 a. m. se va celebra în biserica Sf. Nicolae din Prundu cununia religioasă a d-lui Nicolae H. Stinghe cu d-șora Sofia C. Popovici.

Donț sentințe de morțe. — În 28 Ianuaru n. s'au adus în Timișora două sentințe de morțe. Pe la 8 ore dimineața veni tribunalulu, compus din președintele Malu, mai incolo din judecătoria Jacobffy și Vozary, și din actuarulu Szabo în sala comitatulu, unde se ceti sentința de morțe lui Iosif și Anastasia Romanov, cari amendoi erau acușati pentru omor. Adencă tăcere domnea în sală, când s'a publicat sentința. Mai înteu s'a adus Anastasia Romanov, apoi bărbatul ei Iosif Romanov. Acesta este Bulgaru de nascere, de 46 de ani, de statură mijlocie și bine făcutu, Anastasia este de 45 de ani și de statură mică. Din primul momentu când îi veși ești convinsu, că nu bărbatul a dat planulu la omorul îngrozitor. Amendoi soții sunt de religiunea romano-catolică. Bărbatul ascultă sentința în totă liniștea, femeia suspină încet și când auzi cuvântulu: morțe, o apucă o smetelă și cădu la pământ. Doi gendarmi o ridică în sus, dar ea nu mai avu lipsă de ajutoru ei se întorse singur în chilia sa. Acolo se aruncă pe pat și plânse cu amar, își rupea părul din cap, și suspina grozavu, blăstându-și și afurisindu-și fapta. Preotulu Fischer cerca să-o liniștescă și să-o mângăie, dar nu-i succese. Până seara a stat nefericita într'unu unghiu plângendu și tânguindu-se. Bărbatul s'a ținut liniștit. Din ochii lui se vede un indiferentism animalic. Elu as-

cultă cuvintele mângăitoare ale preotulu Karácsanyi cu liniște, a mântu, a beut mult și a fumat mereu la țigări. La ameli când intră preotulu în chilia Anastasiei se petrecu o scenă sfâșietore de inimă. În genunchi să țeră păcătoasă până la preotulu, ca să o lase să mai vorbescă numai odată cu bărbatul său, care e osendit la morțe din cauza ei. „Eu am născocit planulu diavolescu, elu este nevinovat, eu am comis omorul.” Ea apucă pe preot cu brațele de picioare. Preotulu se duse la președinte și esoperă și acestă convorbire între amendoi soții. Scena, ce s'a desfășurat nu se pôte descrie. Servitorilor cari au fost față le-au dat lacrimile. Cu părul despletit, desperat, necurmat suspinându și plângându, se aruncă femeia la picioarele bărbatulu său, îi sărută mânil, hainele și picioarele și îl rugă, ca să o ierte. Iertă-mă iubitul meu, iertă-mă, că eu te-am amăgit la omor, numai eu sunt vinovată la nenorocirea noastră, iertă-mă. Bărbatul o ridică în sus și strânse la piept pentru ultima oră și țise încet: E bine, te iert. Și cuvintele aceste le țise fără să se turbure tare. De abia s'a depărtat dela elu femeia sa și îndată ceru să-i aducă de mâncare și beutură și țigări. Fumându țigară de țigară vorbește singur încet câte un cuvânt. Câte odată ride și începe să țgere. Indată ce se uită la preot țace mulcom. La 8 ore sara se puse să dormă der nu-lu luă somnul. Muera elu se rugă și plânse totu mereu. A doua ț au fost spânzurați?

**

Mijlocu siguru. — La un esamen de doctoru: întrebă rectorulu esaminatoru pe candidatul Doctoru, Ce vei prescrie Domnia Ta pacientulu, ca să asude: Candidatul Doctoru: Ca mijlocu asudatoru îi voiu prescrie teiu de mușel. Rectorulu: Dér decât acesta nu ajută? Candidatul numesce unu mijlocu mai puternicu. Rectorulu: Și de nu va ajută nici acesta? Candidatul: Atunci ilu voiu trimite la Domnia Ta, ca să lu esaminezi și atunci de sigur va asuda. — Așader esamenulu riguros este mijloculu celu mai sigur, prin care se pôte face omulu să asude, numai cât nu toți pacienții se pot supune la esamen riguros.

**

Ca o solie plăcută de primavere ne trămie firma I. C. Schmidt în Erfurt, cunoscută prin grandioasele ei cultur de semințe, o mapă drăgalașă, care conține 12 din cele mai plăcute soiuri de semințe de flor. Fiecare soi este băgat într'o capsulă pe care este de-o parte zugrăvită cu colorii vifloria, ér de altă parte este descrisă metoda de cultivare. Acestă novitate, care se potrivește mai alesu ca cadou pentru dame amatoare de flor, va găsi multă căutare, mai alesu că prețulu este numai de 75 cruceri (4 mape 2 1/2 florini) espedat franco la adresa.

BIBLIOGRAFIA.

Gazeta Sătenui este o foie populară a cărei scopu e: instruirea, informarea și moralizarea poporulu Român prin publicarea materiilor alese și variate.

„Gazeta Sătenui” formeză la sfârșitul fiecăru an unu frumosu volum, împodobit cu gravuri interesante, avendu tablă de materii și copertă.

Abonamentele: Pentru unu an 10 lei; pentru săteni pe an 5 lei; pentru străinătate 12 lei; pentru Transilvania, 5 florini. Abonamentele încep dela numărulu I-iu alu fiecăru an, se plătescu înainte și nu se fac decât pe unu an.

Redacțiunea constată cu bucurie, că „Gazeta Sătenui” a fost destul de încuragiată din partea celor ce voescu lumina poporulu, adecă că numărulu abonanților a crescutu mereu, în unu mod destul de însemnatu, pentru anul I-iu. Nădăjduiescu însă că numărulu abonanților ei pentru anul viitoru va deveni și mai mare, ca astfel să se realizeză mai cu înlesnire întreitulu scopu ce ne amu impusă creându această foie, adică: instruirea, informarea și moralizarea poporulu.

Se află colecțiuni complete ale „Gazetei Sătenui” din anul I-u, pe care le pune la dispoziția celor ce se voru abona pe anul II-lea cu 10 lei colecția completă, trimesă franco și recomandată la adresa d-lor.

Premiurile cu prețulu redusu abonaților noi și vechi a „Gazetei Sătenui”: Reducțiune dela 2 lei în sus, la ori ce comandă făcută la tipografia Gazetei Sătenui, după importanța comande. „Doue uri și o dragoste,” de d-na Maria Dateulescu. Prețulu 1 l. în locu de 1 și 50. — Volumulu „Tratatulu de Horticultură „Florile” (peste 300 pagine și peste 100 gravuri): 3 lei trimesu franco; 2.50 luat la administrația foiei, în locu de 5 lei. — „Martiri Libertății, 1874, Horia,” de Dr. I. C. Drăgescu, 1 leu 50 bani în locu de 3 lei. — „Principalele fapte Zootehnice,” de D. Mincu medicu veterinaru, numai cu 3 lei. — „Pluguri de oțel și fieru Hornsby,” complete și cu rezerve, numai 65 lei plugulu. Reducțiune de 20 la sută din costulu abonamentelor — făcute prin intermedierea noastră — la următoarele jurnale ilustrate ale familie și de mode: „La Mode de Paris, La Mode Universelle, la Saison, les Modes de la Saison.” — „Fotografia” în mare formatu și de o perfectă reușită a statuei poetulu latinu Ovidiu. Prețulu 3 lei n., pentru abonații noștri numai 2 lei.

Editoru: Iacobu Mureșianu.

Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Mureșianu

Cursul la bursa de Viena din 3 Februarie st. n. 1885.

Table with 2 columns: Item description and Price. Items include Rentă de aur, Rentă de aur, Rentă de hârtie, Imprumutul căilor ferate, etc.

Bursa de București.

Cota oficială dela 21 Ianuarie st. v. 1884.

Table with 2 columns: Item description and Price. Items include Rentă română (5%), Rentă rom. amort. (5%), Impr. oraș. Buc. (20 fr.), etc.

Cursul pieței Brașov din 4 Februarie st. n. 1885.

Table with 2 columns: Item description and Price. Items include Bancnote românești, Argint românesc, Napoleon-d'ori, etc.

Numere singuratiche din „Gazeta Transilvaniei“ se pot cumpăra în tutungeria lui Gross (în casa prefecturei.)

CONCURS

pentru ocuparea postului de ajutoriu de secretariu la camera comercială și industrială din Brașov.

La camera comercială și industrială din Brașov a devenit vacantu postulu de ajutoriu de secretariu. Retribuțiunile lui sunt: salariulu anual 700 fl. și bani de quartir 150 fl. O condițiune a punerii în postu este, că amândouă părțile își rezervă dreptulu, de a denunța servițiulu cu o jumătate de an înainte.

- 1) n'a trecut peste 40 de ani și va produce despre acesta, testimoniulu de botezu. 2) care a absolvatu o școlă înaltă juridică seu tehnică seu economică și va alătură pe lângă petițiune și testimoniile respective. 3) Concurentu are să documenteze prin testimoniulu competente esercițiulu în limba germană și maghiară ca limbă oficiose, și în limba română ca limbă de comunicare. 4) Concurentu să fie în pozițiune de a pute intra în servițiulu camerii comerciale și industriale cu 1-a Aprile n. 1885.

Brașov 27 Ianuarie n. 1885

Camera comercială și industrială

Adolf Hesshaimer, vicepreședinte.

Acei domni abonați ai noștri, cari au plătitu prețulu abonamentulu pe jumătate de an șeu pe unu an, înainte de 1-a Aprile 1884, sunt rugați a ne trimite diferența prețulu urcatu dela 1 Aprile 1884, care pentru Austro-Ungaria face 2 fl., er pentru România 8 lei.

ADMINISTRAȚIA „GAZ. TRANS.”

Bóle secrete

le vindecu pe basa celei mai noue constatări ale sciinței, chiar și casurile cele mai desperate fără ca cineva să fie împiedecat delu lucrulu șeu. Asemenea vindecu urmările rele ale păcatelor tinereței (onania), slăbiciune de nervi și impotența. Mare discrețiune. Ne rugăm pentru descrierea completă a bólei.

Dr. Bella,

membru alu mai multor societăți sciințifice etc.

6. Place de la Nation, 6. — PARIS.

Anunțăm acelor onorați cetitori, cari vor binevoii a se abona la foia noastră de aici încolo, că avem încă în rezervă numeru dela începutulu anulu 1885 prin urmare pot să aibă colecțiunea Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.”

Mersulu trenurilor

pe linia Predeal-Budapesta și pe linia Teiuș-Arad-Budapesta a călei ferate orientale de stat reg. ung.

Large table with 4 main sections: Predeal-Budapesta, Budapesta-Predeal, Teiuș-Arad-Budapesta, and Budapesta-Arad-Teiuș. Each section contains a grid of train routes and schedules.

Nota: Orelle de noapte sunt cele dintre liniile groșe